

Cristina Perales-García: «Les xarxes no són un espai tan democràtic ni obert com es pretén»

«Els mitjans impresos encara són els que imposen l'agenda mediàtica», defensa | «Ens hauríem de preguntar si les bombolles ideològiques ajuden al debat o ens fan estar estancats», exposa | I reivindica: «Cal esforçar-se per fer visible la veu de la dona»

La doctora en Periodisme i Ciències de la Comunicació Cristina Perales-García. | Cedida.

Onzena entrevista del dossier «Investigadores»
(<https://www.pensem.cat/grans/temes/1429/dossier-investigadores>)

(<https://www.pensem.cat/grans/temes/1429/dossier-investigadores>)

Martorell, 1979. Doctora en Periodisme i Ciències de la Comunicació amb Menció Europea per la UAB (2012). Des de 2016 és professora del Departament de Comunicació de la Universitat

Pompeu Fabra, on imparteix docència en el Grau de Periodisme i altres estudis de postgrau. També ha treballat com a docent a la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya.

És membre del Grup de Recerca en Comunicació Política, Mitjans i Democràcia (POLCOM). Ha estat investigadora convidada a les universitats d'Stirling i Poitiers. Ha publicat articles i llibres sobre el discurs polític dels mitjans de comunicació, el paper de la premsa durant la Transició espanyola, el discurs identitari dels mitjans. Les seves línies de recerca són el periodisme polític, el discurs dels mitjans i els estudis de gènere. La seva tesi doctoral va estudiar el paper de la premsa en el discurs sobre l'autodeterminació en l'Espanya de la Transició.

Llibres i capítols més recents:

Perales-García, C. (2020). "El perfil combativo y nacionalista de las revistas en catalán: Canigó, Presència y Oriflamma" a en Jaume Guillaumet (Ed.), *Revistas para la democracia. El papel de la prensa no diaria durante la Transición*, Publicacions de la Universitat de València (PUV), pp. 117-132.

Perales-García, C.; Luis, R. (2020). "Memoria colectiva sobre la función de los periodistas durante la Transición" a en Jaume Guillaumet (Ed.), *Revistas para la democracia. El papel de la prensa no diaria durante la Transición*, Publicacions de la Universitat de València (PUV), pp. 162-176.

Perales-García, C. (2020). "El ejercicio periodístico en el reto democrático" en Jaume Guillaumet (Ed.), *Revistas para la democracia. El papel de la prensa no diaria durante la Transición*, Publicacions de la Universitat de València (PUV), pp. 203-220.

Perales-García, C.; Xambó, R.; Xicoy, E. (2019). "Les opcions de la premsa 1: els editorials de diari de paper", a Reinal Besalú i Carlota M. Moragas-Fernández (eds.) *La campanya excepcional. Comunicació política i comportament electoral a les eleccions catalanes del 2017*. Girona: Documenta Universitaria. pp. 63-92.

Pont Sorribes, C.; Perales-García, C. (Eds.) (2018) *Anàlisi de la presència i construcció del relat del context sociopolític de Catalunya (2010-2015) a la premsa internacional*. Barcelona: Col·lecció Institut d'Estudis de l'Autogovern.

Articles més recents:

Mauri-Rios, M.; Pont Sorribes, C.; Perales-García, C. (2020). "The invisibility of social movements in international press coverage of the Catalan sovereignty process", *Scottish Affairs*, 29.2, pp. 179-197. doi: 10.3366/scot.2020.0315.

Perales-García, C.; Pont Sorribes, C. (2018). "The Spanish-Catalan political crisis as represented in the UK, French and German press (2010-2017)", *Essachess. Journal for Communication Studies*, Vol. 11, núm. 2(22), 99-117.

Reig-Cruañes, J.; Perales-García, C. (2020). "The role of the written press during the Spanish transition to democracy", *International Journal of Iberian Studies*, 33 (2+3), pp. 157-176. https://doi.org/10.1386/ijis_00026_1 https://doi.org/10.1386/ijis_00026_1

Xicoy Comas, E.; Perales-García, C.; Xambó, R. (2020). "The Editorial Opinion of the Mainstream Media During the Catalan Elections of 2017: a Madrid-Barcelona Comparative Study", *American Behavioral Scientist*, <https://doi.org/10.1177/0002764220978467> (<https://doi.org/10.1177/0002764220978467>)

Xicoy-Comas, E.; Perales-García, C.; Xambó-Olmos, R. (2020). "Evolución de la opinión de los diarios sobre el conflicto catalán de 2010 a 2017", a *Comunicación y diversidad. Selección de comunicaciones del VII Congreso Internacional de la Asociación Española de Investigación de la Comunicación (AE-IC)*. Valencia, España, 28-30 de octubre, pp. 229-243. EPI SL.

Pensem.

Entrevista:

Com vas decidir estudiar Periodisme?

Ho tenia molt clar des dels nou anys. A casa meva es comentaven molt les notícies d'actualitat. Jo deia "jo vull explicar el que passa al món". Una tieta-àvia em va regalar un walkie-talkie que gravava i per mi va ser una màquina fantàstica per entrevistar la gent.

Vas estudiar periodisme a la UAB.

L'alternativa era Blanquerna, però a casa som de família humil. Les notes de tall eren molt exigents, però vaig poder entrar a la UAB. Dret era la segona opció. Si no podia explicar les coses, almenys podria defensar les causes perdudes. Però realment era una segona opció que hagués estat frustrant. Per mi el Periodisme és i ha estat vocacional. Sempre ho he tingut molt clar.

Hi vas entrar el 1997.

Recordo que quan vaig entrar a la facultat estava plena de les fotos de Miguel Ángel Blanco. Em vaig adonar que la Universitat era un espai d'expressió i de protesta. Van ser quatre anys en què realment vaig aprendre molt. Per mi la Universitat no va ser només el coneixement impartit pels docents, sinó compartir la vocació pel Periodisme amb tantes persones que estudiaven allà. Hi havia respecte per opinar i plantejar-ho tot, des de gent del PSOE, ERC, CIU, del PP i tantes altres opcions. I compartíem debats sense problema, i també activitats culturals. Crec que de fet en això consisteix la Universitat, en aquest compartir. Són uns anys que tinc molt idealitzats.

Quina idea tenies sobre el tipus de periodisme que volies fer?

Jo tenia molt clar que aniria a treballar a la ràdio, a la SER de Madrid. Volia anar a Madrid. El meu referent era Iñaki Gabilondo. Però quan vaig acabar, evidentment, la realitat era una altra. Sí que vaig tenir sort, perquè vaig passar per Radio Nacional, per Europa Press... Després vaig passar un període dedicada a la comunicació corporativa, que va ser molt interessant.

(<https://www.pensem.cat/registre>)

Com vas passar del periodisme actiu a la recerca sobre el periodisme?

Treballava en diversos mitjans, primer mitjans locals, després la corresponsalia de El País, on portava l'àrea del Barcelonès nord. També estava als informatius de la Televisió de Badalona. Hi va haver un fet concret que em va produir un canvi de xip. A 'El País' em van canviar el titular d'una notícia que jo havia enviat a la redacció. I a partir d'aquell moment, vaig començar a donar voltes a com fem les coses. Em va fer pensar. I vaig decidir que necessitava saber-ne més.

Llavors vaig fer diferents postgraus i el doctorat.

Ja feia anys que havies acabat la carrera?

Cinc anys. Vaig començar el doctorat amb Xavier Giró. I també vaig començar a col·laborar amb ell en el ?Diari de la pau?, que es va fer durant la guerra d'Iraq. I després em va animar a fer el doctorat, que vaig haver de combinar amb la feina a la televisió i al diari. He de dir que vaig aprendre molt de Xavier Giró.

I aquí et vas enganxar a la recerca.

Sí. Vaig començar a fer classes a la UVic, encara combinant-ho amb el periodisme. I el segon any ja em vaig poder dedicar a *full time* a la Universitat de Vic. I ja en fa més de quinze anys dedicada al món de l'Acadèmia.

Trobes a faltar el periodisme?

El trobo a faltar perquè el tinc molt idealitzat. Has de pensar que jo vaig fer les pràctiques de la carrera en el moment dels atemptats de l'11 de setembre als EUA. Va ser un màster accelerat. Trobo a faltar no estar en primera línia per poder explicar què passa, amb el procés independentista, amb la pandèmia... Però la Universitat em col·loca en un espai en el qual analitzo què fan els meus companys de professió. Per tant, puc revertir en la societat alguna crítica que pugui ajudar. Per a la gent que estan en la batalla del dia a dia, els pot servir per poder pensar, replantejar o rebatre. Ara el periodisme viu una situació molt complicada amb la situació de crisi que hi viu, i no només l'econòmica. La comunicació viatja ràpidament i a vegades es disfressa d'informació, i es fa difícil de discernir sobre què és veritat o no, les presses, les dependències econòmiques, ideològiques, etc. Avui el periodisme és més important i necessari que mai i cal que hi apostem, des de tots els cantons, per poder tenir-lo i exigir-lo.

Vas a fer la tesi sobre premsa i autodeterminació sobre Catalunya i Euskadi. Sempre t'has dedicat a investigar sobre mitjans de comunicació i política?

Des de sempre he estat també molt interessada en el conflicte polític nord-irlandès, que separa dues comunitats germanes, on els mitjans de comunicació juguen un paper important en el procés de pau, tan políticament com socialment. I el vaig extrapolar al cas basc.

Els mitjans poden contribuir a separar o a unir comunitats?

Allò que m'interessava era veure com els diaris que analitzava construïen tot un relat i creaven missatge i ideologia. Hi havia molts mitjans que participaven del relat que es construeix en el moment que es fa l'Estat de les autonomies al 78. Vaig decidir que la tesi havia d'analitzar això, com es construeix, quins són els discursos que es deixen de banda i els imperants en el moment, la relació entre formacions polítiques i les capçaleres, les alineacions entre mitjans catalans i bascos.

Quins han sigut els teus referents en la recerca?

Xavier Giró em va obrir les portes a la investigació, em va ensenyar a escriure acadèmicament, a ser rigorosa, a modificar l'estil periodístic per l'acadèmic. Les seves sessions de tutoria i reunions eren una lliçó no només aplicable a la investigació, eren una lliçó de vida. Va invertir molt de temps i sempre li estaré agraïda per tot el que generosament em va ensenyar i ajudar. Una altra persona és el Carlos Scolari. En Carlos és actualment professor de la UPF, tot i que nosaltres vam coincidir a la Universitat de Vic. Amb ell va ser amb qui vaig fer les primeres recerques. Posaria també com a referent a la Dolores Moreno, professora de periodisme a la UAB i a qui sempre tindrè molt present com a excel·lent acadèmica. Altres noms que encara m'acompanyen com la doctora Laura Filardo de la Universitat de Valladolid i la Ludivine Thouverez de la Universitat de Poitiers. Amb elles vam coincidir en alguns projectes, i amb Thouverez vam coincidir en el doctorat. Ara intentem treballar juntes sempre que podem i encara que siguem de disciplines diferents ha sigut i és un camí molt enriquidor.

[noticiadiariambautor]93/190[/noticiadiariambautor]

Quines metodologies utilitzeu per abordar l'estudi del discurs periodístic?

Jo sempre he utilitzat l'Anàlisi Crítica del Discurs. Darrerament hem aplicat el *Frame analysis* en un projecte amb en Carles Pont a la UPF. Ha sigut un aprenentatge molt interessant, l'estudi dels enquadraments. A mi sempre m'ha agradat l'estudi del discurs i en concret de l'Anàlisi Crítica perquè són un camp interdisciplinar, i això permet ser permeable a altres àrees i camps del saber que enriqueixen enormement la reflexió, i que té com a objecte l'estudi dels usos del llenguatge i les seves conseqüències.

I altres metodologies que heu descartat o que consideres que no responen al que vols fer?

La veritat és que em costa molt descartar metodologies. Sempre m'he mogut en àmbits en què he pogut estudiar el discurs, que ha estat i és la meua passió. No puc descartar metodologies ja que totes tenen una utilitat d'apropament al cas d'estudi molt legítimat. M'han atret sempre els projectes interdisciplinars precisament per sumar propostes empíriques.

Hi ha altres disciplines que treballen també amb aquesta metodologia i sobre aquests temes?

Sobretot la sociologia. Fa molt poquet que vam acabar un projecte amb Rafa Xambó, sociòleg, i Enric Xicoy, periodista. Hem treballat plegats en l'anàlisi de contingut, més que de discurs. Són metodologies fàcilment combinables entre sociologia i comunicació. Des del meu punt de vista, en el periodisme, com més formació eclèctica millor, més preparat estaràs, tindràs moltes més eines per poder rebatre i poder situar-te. I en l'àmbit de la recerca passa una mica el mateix. _Els treballs interdisciplinars ens permeten explicar millor un context social.

També has treballat des de la perspectiva de gènere.

Vam fer una recerca amb la Laura Filardo sobre la violència de gènere en el discurs de les cançons que s'utilitzaven en les primeres campanyes institucionals, del Ministeri d'Igualtat portat per Bibiana Aído. Aquestes cançons tenen un missatge molt concret, com el de demanar ajuda, la identificació de la problemàtica com a xacra social, no personal, etc. En aquesta ocasió ens interessava veure com en aquestes campanyes s'accentuava la figura de la debilitat de la dona que pateix violència. Hi ha una debilitació de la figura de la dona que no ajuda a visibilitzar la fortalesa de moltes dones que tiren endavant.

Per tant, les campanyes acaben victimitzant la dona?

Sí, una de les conclusions és precisament aquesta, que es victimitza doblement la dona que ha patit violència masclista. Però també, a través d'altres investigacions posteriors, hem pogut constatar que la presència de la dona en l'esfera pública no és un tema encara normalitzat. Els propis mitjans tenen problemes per anomenar un govern compost per una majoria femenina. Això va passar en el primer govern de Pedro Sánchez, que vam estar uns quants dies polemitzant sobre si el govern era "de *ministros* o *ministras*". Que la dona estigui en aquests espais de poder i visibles al públic, malauradament, no ho tenim normalitzat... només cal donar una volta als comentaris hostils que moltes dones que estan en la primera línia de l'opinió pública reben a les xarxes socials, per exemple.

Un altre estudi que has fet recentment és el que heu fet amb en Carles Pont sobre com la premsa internacional ha tractat al procés independentista a Catalunya. Aquest ha sigut un projecte important, oi?

Sí, ens ha ocupat molts anys, des de 2010 fins ara. El juliol del 2020 vam tancar l'última part de l'anàlisi, que era del 2019. Estem molt orgullosos d'haver pogut fer, de manera sistematitzada en el temps, un estudi sobre la primera dècada del procés segons l'han recollit la premsa internacional. El cert és que hem tingut l'enorme sort de poder comptar amb un equip expert que ens ha ajudat en el monitoratge dels resultats, i ha estat tot un luxe. I ara estem esperant a veure si pot tenir continuïtat. Perquè, moltes vegades, la recerca va aparellada al finançament.

«És a partir del 2017 que veiem un canvi de

comportament en els corresponsals de la premsa internacional: a les cròniques les coses ja no són tan blanques o negres, s'intenten explicar els grisos»

I en aquests deu anys a quines conclusions més rellevants heu arribat?

Es veu molt clar com a l'inici tot això s'interpreta com un conflicte català, domèstic, que ha de resoldre amb Espanya. I per tant tots els corresponsals estan inicialment a Madrid. Però a mesura que la magnitud del problema es va engrandint, hi ha més ressò mediàtic, passen més episodis, i la importància d'estar ubicat a Barcelona i copsar l'opinió dels catalans és cabdal. És a partir del 2017, quan Puigdemont conforma govern, que veiem aquest canvi de comportament en els corresponsals de la premsa internacional. I tenim altres tipus de cròniques en el que les coses ja no són tan blanques o negres, s'intenten explicar els grisos. I expliquen coses com ara el periodista que ha estat amb una família catalana el cap de setmana i ha vist que parlen català i castellà a la mateixa taula. Aquestes anècdotes que els fan viure i entendre un altre punt de vista.

Han anat descobrint una mica més la realitat.

Jo crec que sí, que ens han descobert una mica. Com a mínim el tarannà català, que no és ni blanc ni negre, sinó una conseqüència de moltes coses. I a les famílies tenim molt de mestissatge, i això no ha significat en cap moment que precisament una de les maneres que tenim per comunicar-nos hagi estat un conflicte, tot el contrari, perquè hi ha un enriquiment important. I més per la seguretat de poder traspasar d'una llengua a una altra amb tota la tranquil·litat.

[noticiadiariambautor]93/152[/noticiadiariambautor]

Llavors, la imatge de la premsa ha sigut favorable o desfavorable al cas català?

No és fàcil de dir si són favorables o no. Són crítics! Són crítics al conflicte. Sí que hi ha mitjans d'alguns països que diuen que això, sense diàleg, no té solució. És una de les crítiques que se li fan al govern d'Espanya durant el mandat de Mariano Rajoy: que cal dialogar per sortir del cul de sac en el que estàvem. De fet en el que estem. No sé si dir que el comportament de la premsa internacional ha estat més asèptica, si es pot dir. Crec que el fet d'estar més a fora de tota la convulsió del dia a dia, això fa que la distància ideològica, cultural, lingüística, et permeti poder explicar el conflicte des d'una vessant molt més calmada. I això es nota en les cròniques i en la manera de radiografiar la realitat. Però sí que hi ha una aproximació més calmada. Però hi ha de tot: hi ha molta crítica al govern de Madrid i també hi ha crítica al govern català. I sí que es diu reiteradament que caldria permetre una votació.

Creus que ha canviat això ara, que s'és més crític amb el govern català?

És clar, el que passa és que nosaltres vam tancar la recerca a 31 de desembre de 2019, i volíem continuar, però aquesta continuïtat ens ha durat dos mesos, perquè al març ja teníem la pandèmia. Ara fariem un altre tipus d'anàlisi, com la gestió d'una crisi també ha comportat arrossegat aquests discursos que han allargat el conflicte del procés, sobre qui gestiona la crisi a Catalunya, qui ho faria millor, la gestió del comandament únic, la col·laboració controlada des del centre, etc. En la primera fase de la pandèmia hi ha hagut un pols intens, molta tensió. I hi ha hagut una guerra de relats, com en el cas del procés. I en els conflictes de relats, els mitjans hi tenen un paper molt important, perquè han de discernir què s'ha d'explicar honestament.

Hi ha una pregunta que segur que us han fet. Com és que escolliu investigar la premsa publicada i no els mitjans digitals d'aquests països?

Per molts factors: el factor econòmic, la temporalitat... Però sobretot perquè encara hem de considerar els mitjans impresos com els mitjans que imposen la seva agenda mediàtica. Encara avui és així. I de fet, si consultes Twitter ara mateix, molts dels comentaris que es fan, enllacen amb alguna notícia d'un mitjà de comunicació més "tradicional", perquè té legitimitat social per

posar els temes a l'agenda. Bàsicament és per això que vam escollir la premsa publicada. Si haguéssim pogut fer una recerca molt més gran i molt més dilatada en el temps, segurament haguéssim pogut combinar amb altres tipus de mitjans: ràdio, televisió, xarxes socials... En el procés la imatge ha estat un factor de pes. També les xarxes socials, però la televisió hi ha tingut un paper molt rellevant. De fet, les entitats que han organitzat manifestacions saben del poder que té la imatge i per això les escenografies que s'han organitzat, vestits d'una determinada manera, que a vista d'ocell té un determinat resultat. S'ha treballat molt la idea de la imatge potent, d'impacte. Ha estat molt present.

De fet, participes en dos projectes sobre Twitter i xarxes socials. Un que es titula *Polarización, duplicación de audiencias activas y populismo en Twitter*, i un altre que és sobre *El discurs de l'odi, arran dels atemptats del 17 d'agost de 2017*. Com es fa per investigar a Twitter? Com es construeixen els indicadors enmig de tanta informació?

En el cas del discurs de l'odi, a través de hashtags, d'acotament dels temes i també delimitació temporal i de perfils, per suposat. I en el cas del 'data pop', que li diem així, el que fem és analitzar el discurs dels diputats representants al Congrés, que és una manera d'acotar el discurs que analitzem: què és el que diuen a les seves xarxes, i què diferencia el perfil individual del perfil del partit. És interessant observar si el perfil crea un discurs propi o reforça el discurs del partit polític. És veritat que treballem amb molta informació, però podem acotar-la amb la temporalitat, els perfils, els hashtags, etc. Posem la lupa en un moment concret i hem de decidir en quin moment.

«Funcionem per bombolles ideològiques, que a priori ens fan sentir bé, però ens hauríem de preguntar si això ajuda al debat o ens fa estar estancats en la nostra pròpia visió»

Twitter fa créixer el populisme?

Twitter és una font en la qual ens convertim en participants. El que hi fem és engrandir la bombolla ideològica. I això és bo en alguns casos, perquè reforça identitats i simbologies, però també és dolent. El comportament de les xarxes té la seva particularitat i és interessant entendre que de vegades pensem que és un espai d'opinió pública democràtica on tothom hi pot participar, però que en realitat no és tan democràtic ni tan obert. Perquè funcionem per bombolles ideològiques, que *a priori* ens fan sentir bé, perquè tots quan diem una cosa volem sentir-nos reforçats i que ens donin un copet a l'esquena. Però ens hauríem de preguntar si això ajuda al debat o ens fa estar estancats en la nostra pròpia visió.

[noticiadiariambautor]93/104[/noticiadiariambautor]

Queda poc espai per al periodisme més objectiu i més crític?

No, potser sóc una romàntica, però penso que ara més que mai es necessiten professionals, crítics, valents, que no tinguin por de posar el dit a la llaga. Si volem ser una societat sana, necessitem el periodisme. El periodisme va de la mà de la democràcia. I sense mitjans lliures i valents no tindrem democràcia. Cal que els mitjans tinguin aquesta potestat de poder demanar respostes, d'exigir coses a la gent que ens està gestionant. Sense això no tenim recorregut com a societat lliure i plural. I és una cosa que la gent té més present del que sovint ens pensem. Si recordem els estudis del CEO (Centre d'Estudis d'Opinió), veiem que el 2018 els mitjans de comunicació eren la tercera o quarta preocupació de la societat catalana. Això és important.

Com has viscut la qüestió del gènere en la teva carrera com a investigadora? Tu perceps una dificultat afegida en al cas de les dones?

Jo particularment pel fet de ser dona no he tingut dificultats, o no les he vist. Però què és el que observem? Que les dones són més del 70-75 per cent a les aules, tenen una major formació perquè no es queden només amb el Grau de Periodisme sinó que estudien màsters i altres formacions de postgrau. I després arribem a les cúpules de direcció de mitjans de comunicació i curiosament no hi apareixen. Hi ha redactores, però no apareixen a les cúpules. Quan a la Soledad Gallego Díaz la van nomenar directora de *El País*, l'article que acompanyava la informació sobre aquest nomenament deia que les dones ocupen un vint per cent dels càrrecs directius de mitjans de comunicació a tota Espanya. Un any després, precisament, a la Soledad la desbanquen de la direcció.

I en el cas de la recerca?

La Universitat és un entorn de poder de coneixement, que tradicionalment ha estat relacionat amb el pensament de l'home. La Universitat és una institució antiga en què els canvis costen molt de veure, però ara s'està veient que hi ha un debat. Però és cert que per ara el percentatge de representació femenina respecte als homes no arriba al cinquanta per cent.

Perquè és més per al sostre de vidre que diguéssim perquè hi hagi discriminació? Ho dic perquè tu no ho has percebut en el teu cas.

Perquè hi ha un sostre de vidre. Perquè... qui fa un doctorat? Crec que són diferents tipus de factors. Jo vaig passar-me nou anys de la meua vida exclusivament dedicada això al meu doctorat. Però sóc conscient que vaig tenir l'espai i l'ajut familiar com per poder-ho fer. Vaig dedicar-me literalment a la meua carrera. Les dones i els homes no tenim les mateixes càrregues socials. Vivim encara en una societat molt androcentrista que fa que l'especialització i els anys de dedicació a la professió sigui més fàcil per un home que per una dona. Quantes dones es poden permetre el fet d'estar fent un doctorat? Quina persona pot dedicar quatre-cinc anys de la seva vida exclusivament a això? I tot plegat es tradueix en el fet que encara som poques docents al món de l'Acadèmia, que només cal mirar les bibliografies de qualsevol assignatura per adonar-te que la majoria dels autors citats són homes. Les dones apareixen molt poquet, ens hem d'esforçar en buscar-les. Jo crec que és important de fer aquesta tasca, i de valorar les dones acadèmiques, que els noms comencin a sonar. El fet d'esforçar-nos en convidar ponents dones, dones a les tertúlies, dones expertes com a fonts en les notícies... cal esforçar-nos per fer visible la veu de la dona. Hem d'estar contínuament preguntant-nos on són les dones. Perquè les dones hi són, però no es veuen perquè no se'ls ha donat un espai on fer-se visibles.

També et pot interessar:

[noticiadiari]93/193[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/189[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/184[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/181[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/179[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/177[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/175[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/173[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/171[/noticiadiari]

[noticiadiari]93/164[/noticiadiari]